แผนการใช้ที่ดิน
ตำบลเกษตรพัฒนา
อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดย แผนการใช้ที่ดินตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดิน (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร
กันยายน 2566

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		
สารบัญ		
สารบัญตาราง		
สารบัญรูป		
บทที่ 1	**บทนำ**	
	1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
	1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
	1.3 วัตถุประสงค์	1-1
	1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
	1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
	1.6 วิสัยทัศน์ตำบล	1-2
บทที่ 2	**ข้อมูลทั่วไป**	
	2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
	2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
	2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
	2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
	2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-4
	2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-7
บทที่ 3	**สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ**	
	3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
	3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
	3.3 ทรัพยากรดิน	3-3
บทที่ 4	**กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)**	
	4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
	4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	
	5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
	5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
	5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 6	**แผนการใช้ที่ดิน**	
	6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
	6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7	**การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน**	
	7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
	7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567	7-1
	7.3 กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-1
	7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง		8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศกรุงเทพมหานคร (ปี พ.ศ.2536-2565)	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	2-4
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565	2-7
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565	2-9
3-1	สมบัติดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	6-3
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571	7-8
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-10
7-3	ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แผน 5 ปี (พ.ศ.2566-2570)	7-12

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565	2-3
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	2-7
3-1	แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPIS ของตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	4-4
6-1	แผนการใช้ที่ดินตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	6-4

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมือง อย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญ โดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณคาทางศิลปะวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรม ชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจ BCG

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 –30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนที่การใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบลเพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สืบสานศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ใส่ใจพลานามัย และสิ่งแวดล้อม พร้อมส่งเสริมเกษตรกรรม นำชุมชนเข้มแข็ง ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ที่มา http://www.kaset-pt.go.th/site/attachments/article/838/)

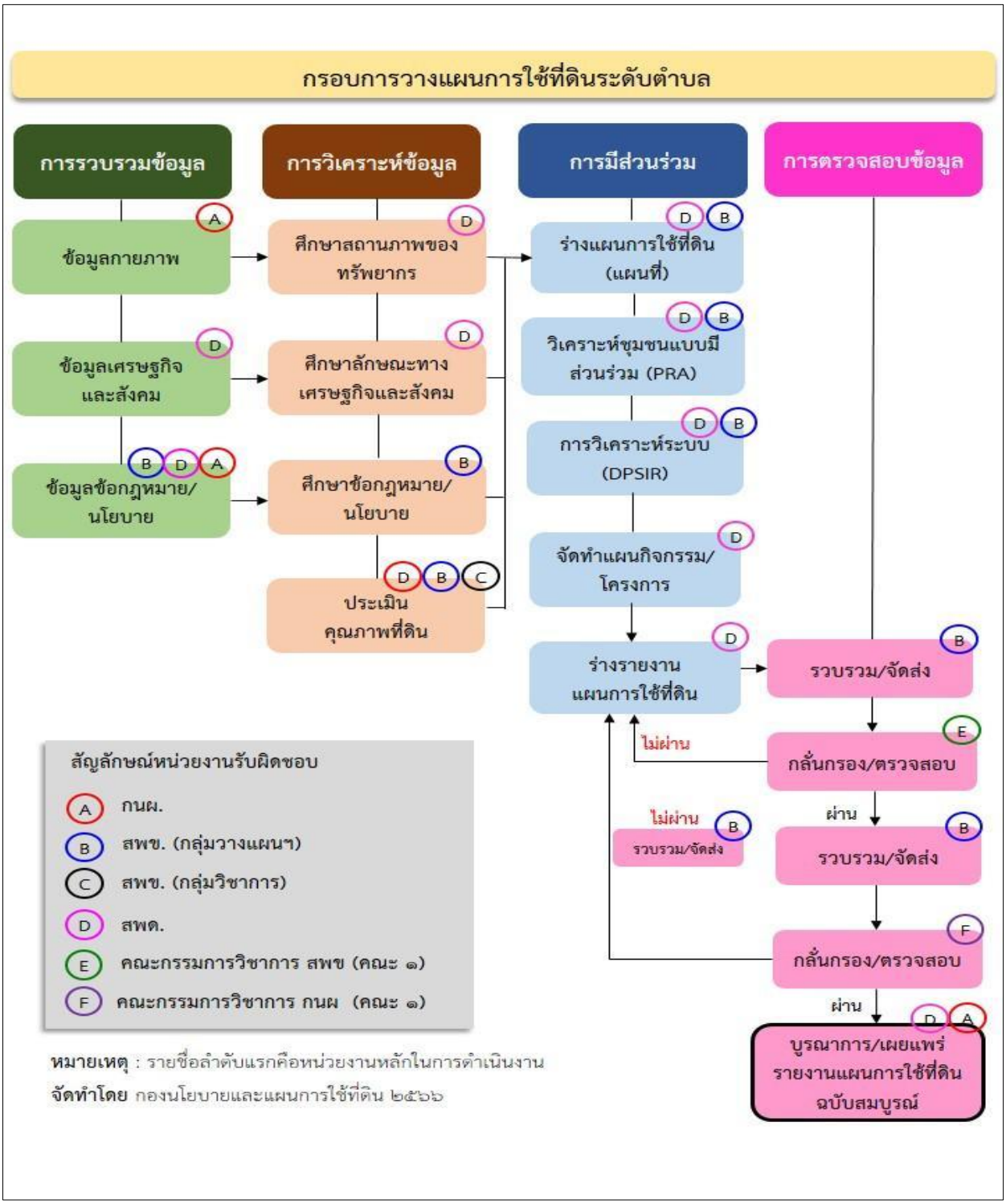

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2
ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอบ้านแพ้ว มีพื้นที่ประมาณ 16 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,999 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพรานจังหวัดสมุทรสาคร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลคลองตัน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองนกไข่ ตำบลบางยาง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

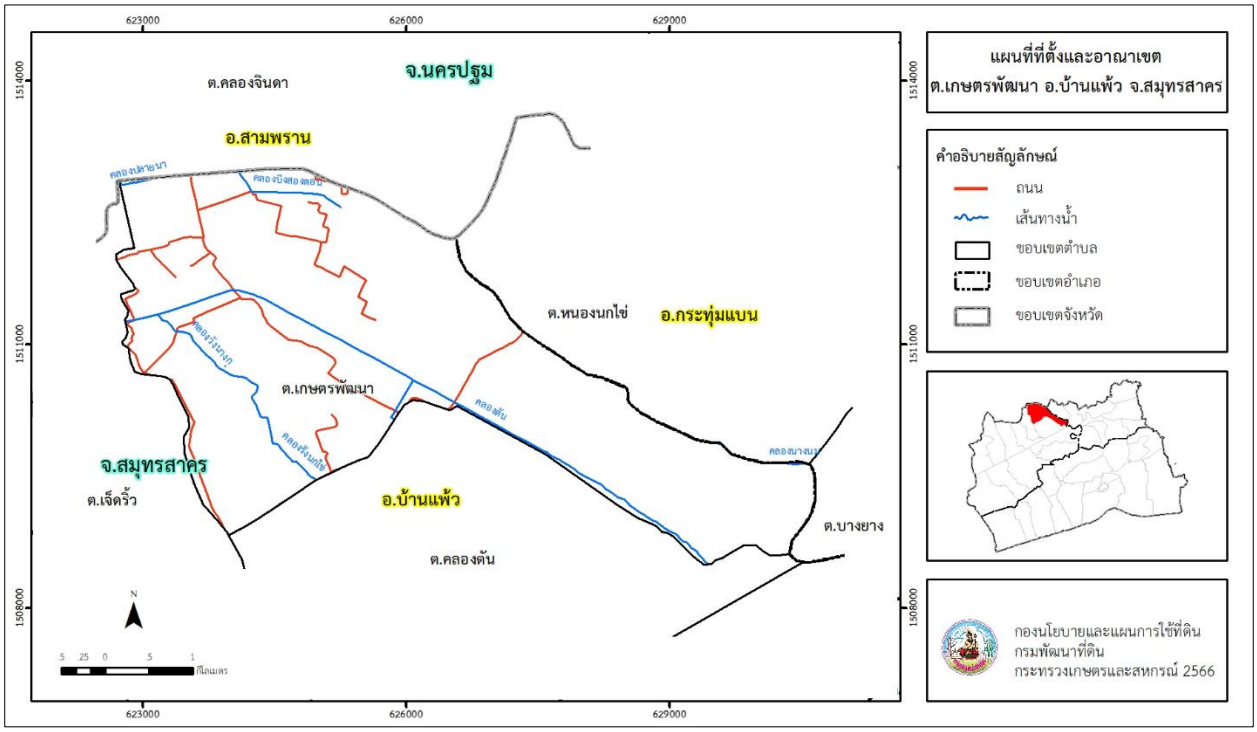

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านคลองนางนม
หมู่ที่ 2 บ้านบึงสองตอน
หมู่ที่ 3 บ้านคลองตัน
หมู่ที่ 4 บ้านวังนางกุ
หมู่ที่ 5 บ้านปลายนา

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำท่าจีน มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองตัน คลองวังนางกุ คลองบึงสองตอน คลองรังนกไข่

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.9 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,143.1 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 124 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 235.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งกลางเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี[/1] (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ	ปริมาณฝนใช้การ[/2]
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	20.6	31.9	25.5	72.0	5.2	1.6	113.8	5.2
ก.พ.	22.1	33.9	27.2	73.0	7.1	1.4	119.6	7.0
มี.ค.	23.9	35.4	28.8	74.0	32.1	3.4	145.4	30.5
เม.ย.	25.1	36.2	29.7	74.0	44.0	5.1	150.9	40.9
พ.ค.	25.7	35.1	29.2	79.0	150.6	15.2	137.3	114.3
มิ.ย.	25.4	34.0	28.6	80.0	130.7	15.8	117.0	103.4
ก.ค.	25.0	33.3	28.1	81.0	128.1	17.9	111.6	101.8
ส.ค.	25.0	33.2	28.1	81.0	118.0	17.9	113.2	95.7
ก.ย.	24.9	32.9	27.8	83.0	220.2	19.7	110.4	142.6
ต.ค.	24.6	31.8	27.2	86.0	235.0	17.8	106.3	146.6
พ.ย.	23.4	31.4	26.6	81.0	61.7	6.3	105.0	55.6
ธ.ค.	21.2	30.8	25.3	74.0	10.4	2.0	111.6	10.2
เฉลี่ย	**23.9**	**33.3**	**27.7**	**78.2**	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	**1,143.1**	**124.1**	**1,442.0**	**853.8**

หมายเหตุ : [/1] เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

[/2] จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

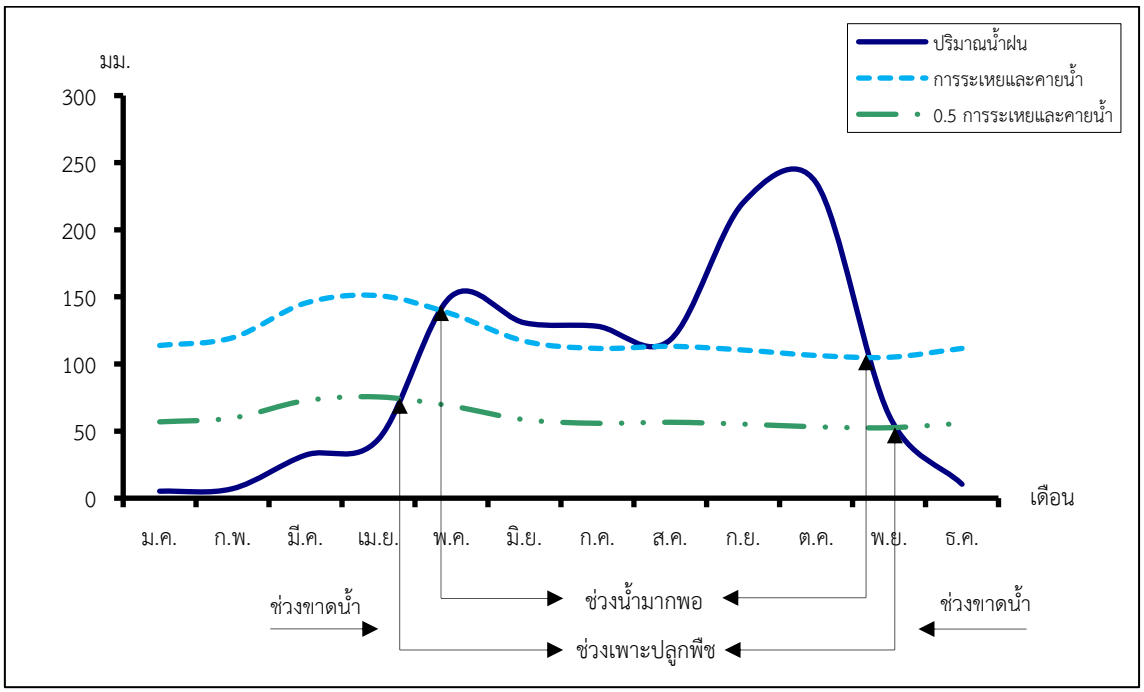

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือร้อยละ 5.15 ของพื้นที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 9,583 ไร่ หรือร้อยละ 93.18 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 293 ไร่ หรือร้อยละ 2.85 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แตงโม/ฝรั่ง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 6,966 ไร่ หรือร้อยละ 67.74 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะพร้าว ฝรั่ง ไม้ผลผสม มะม่วง มะนาว ชมพู่ ฝรั่ง/มะนาว มะพร้าว/มะม่วง

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 1,498 ไร่ หรือร้อยละ 14.56 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ องุ่น พืชผัก พืชสมุนไพร

6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 813 ไร่ หรือร้อยละ 7.90 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 116 ไร่ หรือร้อยละ 1.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ลุ่ม ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	**พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง**	**530**	**5.15**
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	357	3.47
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	64	0.62
U405	ถนน	94	0.91
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	15	0.15
A	**พื้นที่เกษตรกรรม**	**9,583**	**93.18**
A100	นาร้าง	11	0.11
A101	นาข้าว	282	2.74
A220/A414	แตงโม/ฝรั่ง	5	0.05
A303	ปาล์มน้ำมัน	8	0.08
A401	ไม้ผลผสม	1,248	12.14
A405	มะพร้าว	1,876	18.24
A405/A407	มะพร้าว/มะม่วง	158	1.54

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	55	0.53
A405/A413	มะพร้าว/ลำไย	17	0.16
A405/A414	มะพร้าว/ฝรั่ง	19	0.18
A405/A422	มะพร้าว/มะนาว	114	1.11
A407	มะม่วง	533	5.18
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	49	0.48
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	24	0.23
A407/A414	มะม่วง/ฝรั่ง	109	1.06
A407/A415	มะม่วง/มะละกอ	13	0.13
A407/A422	มะม่วง/มะนาว	11	0.11
A409	พุทรา	8	0.08
A410	น้อยหน่า	5	0.05
A411	กล้วย	77	0.75
A411/A413	กล้วย/ลำไย	12	0.12
A411/A414	กล้วย/ฝรั่ง	36	0.35
A411/A422	กล้วย/มะนาว	23	0.22
A413	ลำไย	186	1.81
A413/A415	ลำไย/มะละกอ	23	0.22
A413/A422	ลำไย/มะนาว	43	0.42
A414	ฝรั่ง	1,324	12.87
A414/A418	ฝรั่ง/ชมพู่	42	0.41
A414/A422	ฝรั่ง/มะนาว	166	1.61
A414/A428	มะละกอ/ละมุด	11	0.11
A415	มะละกอ	32	0.31
A415/A422	มะละกอ/มะนาว	10	0.10
A418	ชมพู่	225	2.19
A422	มะนาว	502	4.88
A426	แก้วมังกร	15	0.15
A502	พืชผัก	79	0.77
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	1,291	12.55

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A504	องุ่น	125	1.21
A509	พืชสมุนไพร	3	0.03
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	89	0.86
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	429	4.17
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	295	2.87
M	**พื้นที่เบ็ดเตล็ด**	**55**	**0.54**
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	15	0.15
M201	พื้นที่ลุ่ม	29	0.28
M405	พื้นที่ถม	11	0.11
W	**พื้นที่แหล่งน้ำ**	**116**	**1.13**
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	116	1.13
	ผลรวมทั้งหมด	**10,284**	**100.00**

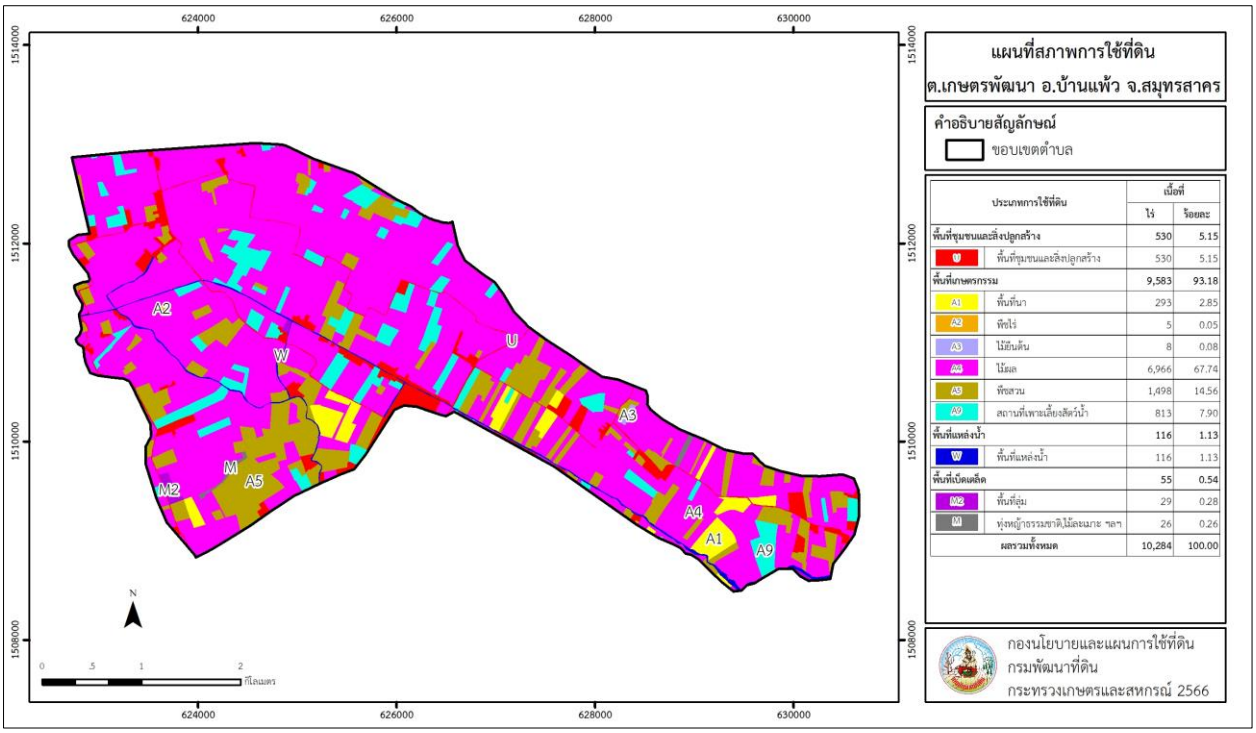

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเกษตรพัฒนามีประชากรรวม 5,071 คน แยกเป็นชาย 2,431 คน เป็นหญิง 2,640 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 308.27 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,535 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 688 ครัวเรือน หรือร้อยละ 44.82 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 847 ครัวเรือน หรือร้อยละ 55.18 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-5

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเกษตรพัฒนา	**1,535**	**2,431**	**2,640**	**5,071**
หมู่ที่ 1 คลองนางนม	384	504	598	1,102
หมู่ที่ 2 บึงสองตอน	264	462	543	1,005
หมู่ที่ 3 คลองตัน	395	612	628	1,240
หมู่ที่ 4 วังนางกุ	283	505	487	992
หมู่ที่ 5 ปลายนา	209	348	384	732

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด[1)]	**1,535**	**100.00**
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร[2)]	688	44.82
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	847	55.18

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลเกษตรพัฒนา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,535 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 6.70 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลเกษตรพัฒนาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็น อาชีพหลัก ได้แก่ มะพร้าว ลำไย และข้าวนาปี ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 293,019.73 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 106,414.25 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 108,780.69 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 40,670.73 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 184,239.04 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 65,743.52 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลเกษตรพัฒนา	**264,512.44**	**12,548.96**	**7,979.17**	**7,979.17**	**293,019.73**	**106,414.25**	**108,780.69**	**40,670.73**
หมู่ที่ 1 คลองนางนม	315,719.01	2,400.00	-	-	318,119.01	108,931.08	260,838.73	84,325.50
หมู่ที่ 2 บึงสองตอน	313,205.80	20,041.67	20,000.00	20,000.00	373,247.47	126,826.29	55,723.55	18,989.90
หมู่ที่ 3 คลองตัน	361,279.42	12,199.45	9,895.84	9,895.84	393,270.53	144,685.43	135,437.79	57,578.56
หมู่ที่ 4 วังนางกุ	293,378.21	19,780.77	10,000.00	10,000.00	333,158.98	125,759.54	143,633.66	49,647.39
หมู่ที่ 5 ปลายนา	354,698.80	10,722.89	-	-	365,421.69	134,800.00	209,108.43	77,137.78

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3
สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 10,284 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลเกษตรพัฒนา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,143.1 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลเกษตรพัฒนา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองตัน คลองนางนม คลองบึงสองตอน คลองปลายนา คลองมะพลับ คลองรังนกไข่ คลองวังนางกุ และคลองวิก

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php สืบค้น ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลเกษตรพัฒนา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 5 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบหน่วยแผนที่ดิน 3 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Bk-cA ชุดดินบางกอก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,120 ไร่ หรือร้อยละ 20.61 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Dn-cA ชุดดินดำเนินสะดวก มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,651 ไร่ หรือร้อยละ 74.40 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Tb-cA ชุดดินธนบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 513 ไร่ หรือร้อยละ 4.99 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bk-cA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	5.5-8.0	6.5-8.0	<2	-	2,120	20.61
Dn-cA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	สูง	>20	>75	6.0-7.0	6.0-8.0	<2	-	7,651	74.40
Tb-cA	0-2	>150	เลว	สูง	>20	>75	6.0-6.5	7.0-8.0	<2	-	513	4.99
รวมทั้งหมด											**10,284**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

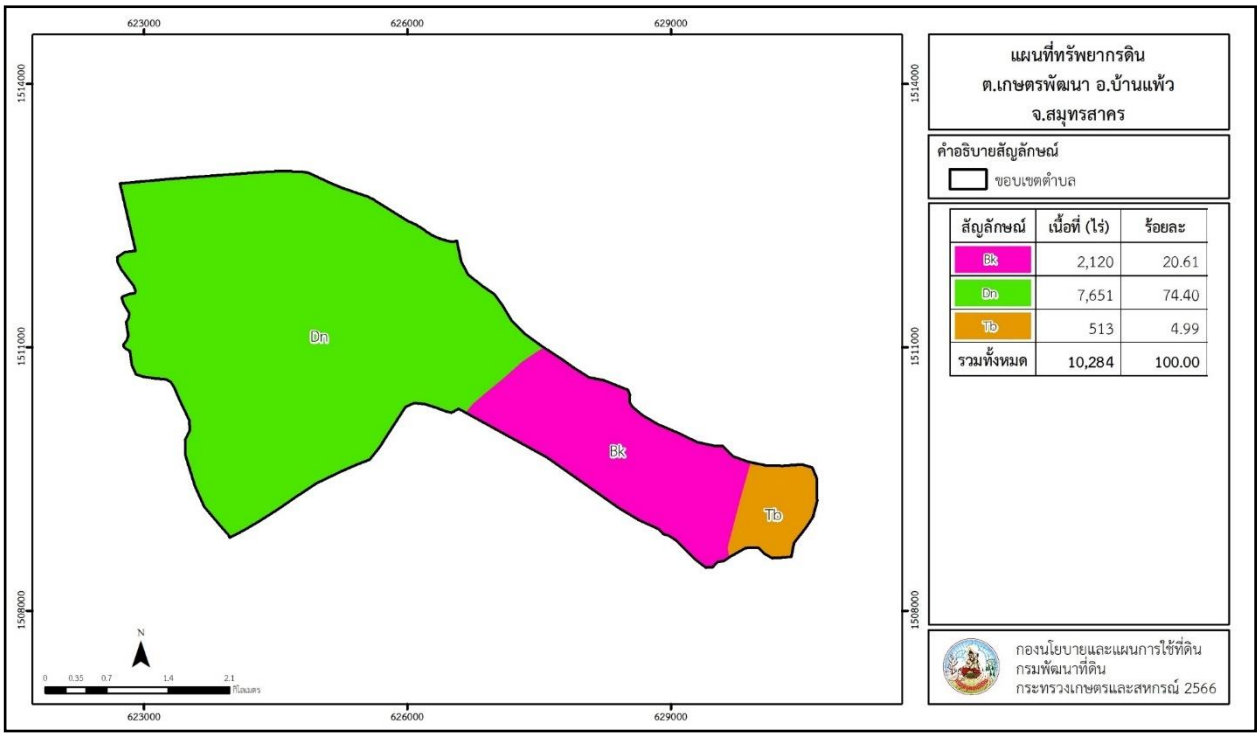

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(Participatoty Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)ระหว่างวันที่ 10 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลเกษตรพัฒนา คือ

1) น้ำเสีย
2) ราคาผลผลิตตกต่ำ
3) สภาพอากาศร้อน
4) ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมี)
5) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลเกษตรพัฒนา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

1) การบำบัดน้ำเสีย
2) เกษตรกรต้องการความรู้เรื่องการตลาด การรวมกลุ่มทางการตลาด
3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
4) เกษตรกรต้องการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี
5) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

1.1) น้ำเสีย
1.2) ราคาผลผลิตตกต่ำ
1.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
1.4) ปุ๋ยเคมี สารเคมี ราคาแพง
1.5) ดินเสื่อมโทรม

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

2.1) การบำบัดน้ำเสีย
2.2) การตลาด,การรวมกลุ่มกันผลิตพืช
2.3) เพิ่มพื้นที่,ลดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม
2.4) ลดต้นทุนการผลิต
2.5) การปรับปรุงบำรุงดิน

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

3.1) น้ำเสีย

3.2) ราคาผลผลิตตกต่ำ ขึ้นกับพ่อค้าคนกลาง

3.3) พื้นที่ป่าไม้ลดลง

3.4) ต้นทุนการผลิต

3.5) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) พืชไม่เจริญเติบโต/ตาย

4.2) ผลผลิตตกต่ำ

4.3) รายได้น้อย

4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

5.1) ส่งเสริมการผลิตสารบำบัดน้ำเสียใช้ในแปลงตนเอง

5.2) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

5.3) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักน้ำหมักชีวภาพ

อนาคต

(1) ให้ความรู้เรื่องการตลาด การรวมกลุ่มกันผลิตพืช เช่น รวมกลุ่มแปลงใหญ่

(2) เพิ่มพื้นที่สีเขียว

(3) ลดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม

(4) การทำเกษตรอินทรีย์

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

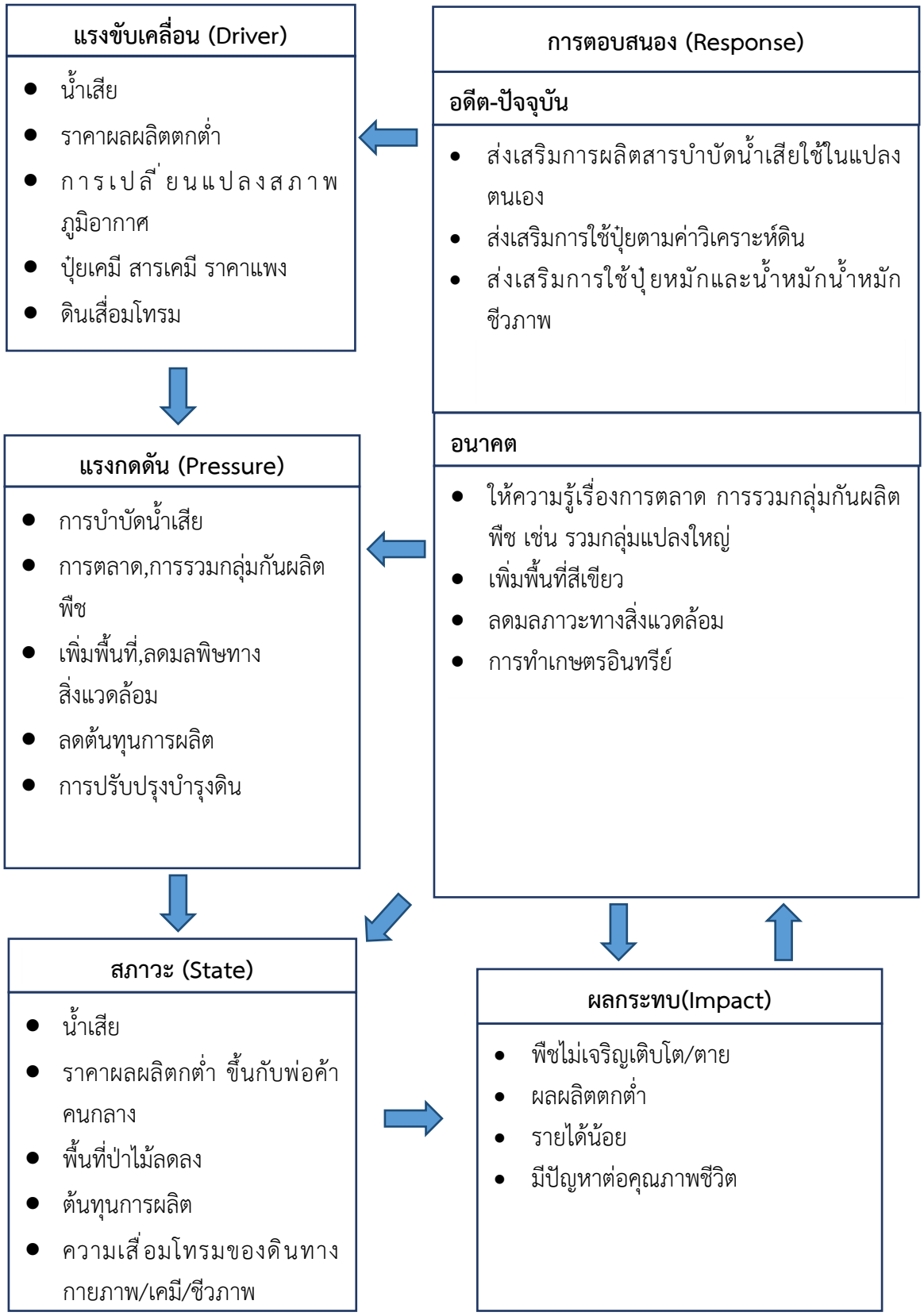

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPIS ของตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ไม้ผล เกษตรกรส่วนใหญ่จะนิยมปลูก ได้แก่ มะพร้าว มะม่วง กล้วย ลำไย ฝรั่ง มะนาว แก้วมังกร มะละกอ ละมุด ชมพู่ องุ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ คือเป็นที่ลุ่ม

2) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และปลูกข้าวนาปรังระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน

3) พืชผัก เกษตรกรได้จัดการพื้นที่โดยการยกร่อง ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาด้านการระบายน้ำของดินและน้ำท่วมพื้นที่ได้ สามารถทำการเพาะปลูกตลอดทั้งปี

4) ไม้ดอก ไม้ประดับ เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกและจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

5) พืชสมุนไพร เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกและจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี

เดือน / ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ไม้ผล	ไม้ผล (มะพร้าว มะม่วง กล้วย ลำไย ฝรั่ง มะนาว แก้วมังกร มะละกอ ละมุด ชมพู่ องุ่น)											
2. นาข้าว				ข้าวนาปี								
	ข้าวนาปรัง											
3. พืชผัก	พืชผัก											
4. ไม้ดอก ไม้ประดับ	ดอกรัก มะลิ											
5. พืชสมุนไพร	พืชสมุนไพร											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 5
การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต ตันศิริ และคำรณ ไทรฟัก, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		**S2om**
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		**S3w**
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		**S3e**
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		**S3ew**

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มะพร้าว ลำไย ฝรั่ง มะม่วง กล้วย ชมพู่ แก้วมังกร

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้วจังหวัดสมุทรสาคร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	มะพร้าว	ลำไย	ฝรั่ง	มะม่วง	กล้วย	ชมพู่	แก้วมังกร
Bk-cA	S1	N	N	N	N	S3o	N	N
Dn-cA	N	S1	S1	S1	S1	S1	S1	S1
Tb-cA	N	S1	S1	S1	S1	S1	S1	S1

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ **“เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570”** ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาดุลยภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตประมง มีเนื้อที่ 9,585 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 93.18 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 293 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.85 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น หญ้าอาหารสัตว์ พืชผักสวนครัว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ติดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 6,966 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 67.72 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะพร้าว พุทรา มะขาม ลำไย มะขามเทศ ฝรั่ง
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ มะม่วง
- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 1,502 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 14.60 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ กล้วยไม้ ผักสวนครัว

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 816 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.93 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆมีรายละเอียดดังนี้

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 530 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.15 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 515 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 116 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 116 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 56 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.54 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
เขตทำนา (ชั้นดี)	293	2.85
เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	6,966	67.72
เขตปลูกไม้ยืนต้น(ศักยภาพสูง ประเภท1)	8	0.08
เขตปลูกพืชทางเลือก(ศักยภาพสูง ประเภท1)	1,502	14.60
เขตประมง	816	7.93
เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	515	5.01
เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	15	0.14
เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	116	1.13
เขตพื้นที่อื่นๆ	56	0.54
รวม	**10,287**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

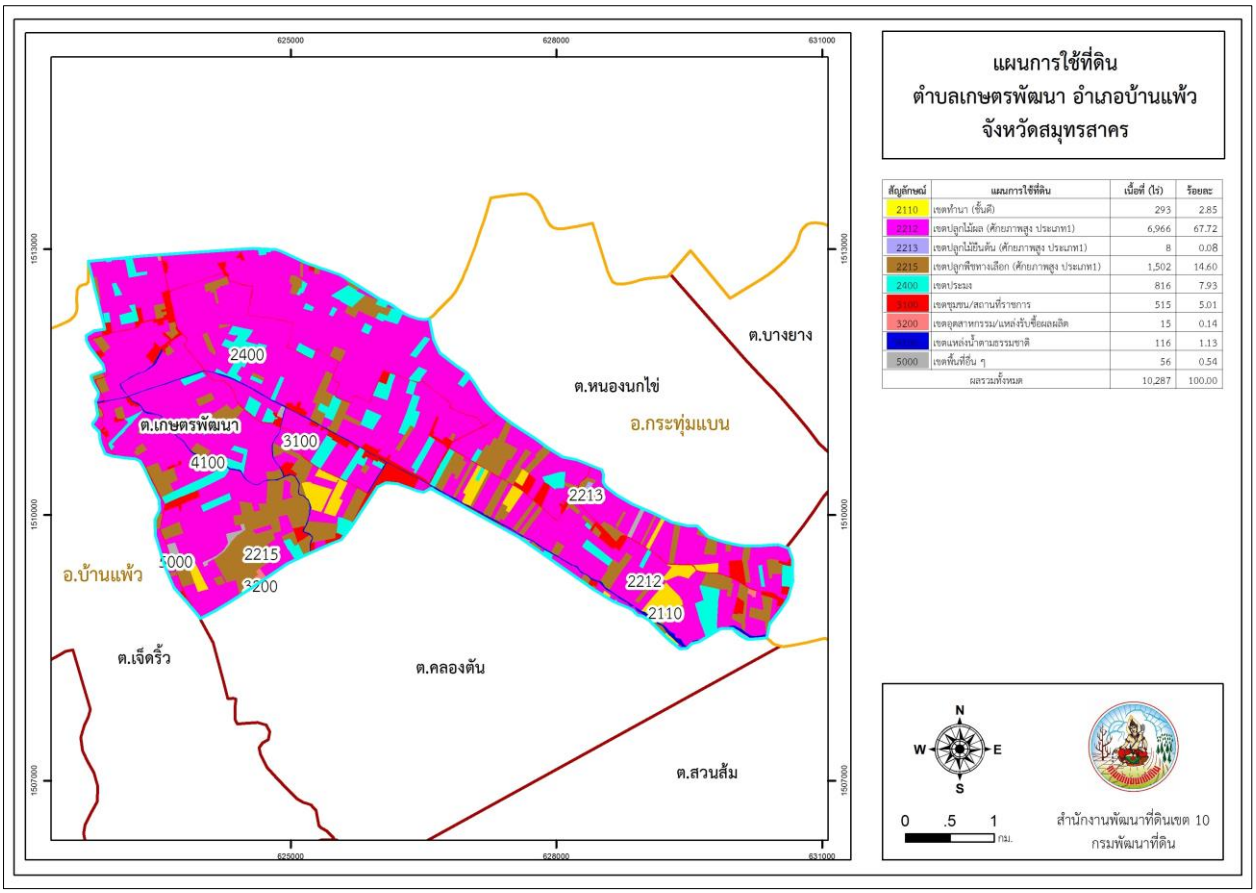

รูปที่ 6-1 แผนการใช้ที่ดินตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

บทที่ 7
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหลักสาม ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหลักสาม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกรมพัฒนาที่ดินดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสมุทรสาคร นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรในดำเนินการ (ตารางที่7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมี) มีแผนงาน/โครงการจัดการปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ดังนี้

(1) การส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

(2) การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง การใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพและการใช้ปุ๋ยพืชสดจากผลิตภัณฑ์ พด.1-14

(3) ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยและวิธีการนำไปใช้

2) น้ำเสีย มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและบำบัดน้ำเสีย ดังนี้

(1) การส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ (สารเร่งซุปเปอร์ พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย)

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) ราคาผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมวิชาการเกษตร)

(4) ดูแลและควบคุมราคาผลผลิตสินค้าเกษตร (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)

(5) ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร และส่งเสริมระบบตลาดออนไลน์ (สำนักงานเกษตรจังหวัด)

(6) ส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ เชื่อมโยงตลาดท้องถิ่นและตลาดภูมิภาค (กรมส่งเสริมการเกษตร)

7.3.2 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

1) แหล่งน้ำเน่าเสีย

(1) มีมาตรการตรวจสอบสภาพแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานชลประทานจังหวัดสมุทรสาคร)

7.3.3 สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง (อากาศร้อน)

1) สภาพอากาศ

(1) มาตรการเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ลดก๊าซเรือนกระจก ประเมินความเสี่ยง และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดำเนินการ และเสนอแนวทางตามพันธกรณีของอนุสัญญา พิธีสาร และความตกลงระหว่างประเทศ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน และองค์กรในประเทศและต่างประเทศ (กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม)

(2) การขับเคลื่อนนโยบายและแผนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

(3) การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม (กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม)

(4) แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ)

(5) ยกระดับการปรับตัวด้วยเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

(6) การจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินเกี่ยวกับปัญหาน้ำเน่าเสีย ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง (อากาศร้อน) และปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาแพง เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และสารเคมี เป็นต้น

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลเกษตรพัฒนา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลเกษตรพัฒนาในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 4 ประการ คือ (1) ปัญหาน้ำเน่าเสีย (2) ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ (3) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (อากาศร้อน) (4) ปัญหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาแพง เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และสารเคมี เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาน้ำเน่าเสียสาเหตุสำคัญเกิดจากการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชนต่างๆ ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัดน้ำเสีย

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย สรุปได้ว่ามี 1 ประการ คือ ***(1) การบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ***

เพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถสรุปได้ว่า ***"ควรมีการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำอย่างเข้มงวด ทั้งในภาคอุตสาหกรรม และชุมชน และมีการสุ่มตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนปล่อยน้ำลงสู่แม่น้ำในภาคโรงงานอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ"***

ในกรณีปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ เกิดขึ้นกับภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยตลอดมาทางการเกษตรเป็นแหล่งรายได้เลี้ยงชีพมาโดยตลอด แต่ในทางกลับกันเกษตรกรได้รับผลตอบแทนน่ำกว่าต้นทุนการผลิต คือ เมื่อผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดพร้อมกันจำนวนมากนั้น ส่งผลให้ราคาสินค้าตกต่ำเกษตรกรต้องยอมขายผลผลิตในราคาที่ต่ำกว่าต้นทุน เพราะไม่สามารถเก็บผลผลิตไว้รอราคาให้สูงได้ ทั้งยังไม่มีสถานที่ในการเก็บรักษาผลผลิตที่มีมาตรฐานเพียงพอ ทั้งนี้ เกษตรกรที่ขาดทุนจากการผลิตนั้นสำหรับการแก้ไขปัญหาในระยะยาวจากปริมาณผลผลิตมีมากกว่าความต้องการบริโภคหรืออุปทานมากกว่าอุปสงค์ ดังนั้น การควบคุมปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการบริโภคจึงเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำอย่างยั่งยืนและเพิ่มช่องทางการระบายผลผลิตออกสู่ตลาด

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ปัญหาเรื่องปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ สรุปได้ว่ามี 1 ประการ ***(1) เกษตรกรต้องการความรู้เรื่องการตลาด, การรวมกลุ่มทางการตลาด*** เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า ***"ต้องมีการให้ความรู้เรื่องการตลาด การรวมกลุ่มผลิตพืช เช่น การรวมกลุ่มแปลงใหญ่ และการทำเกษตรอินทรีย์"*** เพื่อให้ตรงกับความต้องการในตลาดผู้บริโภคโดย กรมพัฒนาที่ดินมีแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับดินโดยให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการดิน ได้แก่ Zoning Agri map เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมการแปรรูปการแปรรูปสินค้าเกษตรมีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ จากในอดีตที่ผู้ประกอบการต้องการบรรเทาปัญหาราคาตกต่ำและผลผลิตเน่าเสียในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวที่ผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก มาสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อตอบโจทย์ความต้องการบริโภคที่หลากหลายมากขึ้นนอกจากนี้ยังตอบสนองพฤติกรรมการบริโภคสมัยใหม่ที่ต้องการผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปมาช่วยอำนวยความ ดังนั้น จากสถานการณ์ข้างต้นที่คาดว่าจะยังคงดำเนินต่อไปจึงเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าเกษตร โดยเฉพาะSMEs หันมาให้ความสำคัญและหาแนวทางแปรรูปผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนรายได้และสามารถเข้าไปแข่งขันในตลาดได้

ในกรณีปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (อากาศร้อน) เกิดจากภาวะ โลกร้อน (Global Warming) หรือ ภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change) เป็นปัญหาใหญ่ของโลกเราในปัจจุบัน สังเกตได้จากอุณหภูมิของโลกที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ สาเหตุหลักของปัญหานี้ มาจากก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse gases) ปรากฏการณ์เรือนกระจก มีความสำคัญกับโลก เพราะก๊าซจำพวกคาร์บอนไดออกไซด์ หรือ มีเทน จะกักเก็บความร้อนบางส่วนไว้ในในโลก ไม่ให้สะท้อนกลับสู่บรรยากาศทั้งหมด เพื่อไม่ให้โลกกลายเป็นเหมือนดวงจันทร์ ที่ตอนกลางคืนหนาวจัด และตอนกลางวันร้อนจัด เพราะไม่มีบรรยากาศกรองพลังงานจากดวงอาทิตย์ซึ่งการทำให้โลกอุ่นขึ้นเช่นนี้ คล้ายกับหลักการของเรือนกระจก (ที่ใช้ปลูกพืช) จึงเรียกว่า ปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect)

ภาวะโลกร้อน ผลกระทบที่เกิดจากภาวะโลกร้อนจะเกิดขึ้นในวงกว้าง ซึ่งจะเกิดขึ้นกับระบบนิเวศน์โดยจะเปลี่ยนไปในด้านลบ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อสุขภาพความเป็นอยู่ของคน อุณหภูมิของโลกที่

เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกๆ ปี จะทำให้เกิดการละลายของน้ำแข็งบริเวณขั้วโลกเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติประกอบกับอุณหภูมิของน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นจะยิ่งทำให้น้ำแข็งขั้วโลกละลายมากขึ้น นอกจากนี้ภาวะโลกร้อนยังผลต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน เกิดพายุหมุนที่มีความรุนแรงและความถี่มากขึ้น อากาศที่ร้อนก็จะร้อนมาก อากาศที่หนาวก็จะหนาวอย่างสุดขั้ว อุณหภูมิที่สูงขึ้นของโลกส่งผลให้เกิดฤดูกาลที่แห้งแล้ง น้ำท่วม มีพายุที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ผลิตผลทางการเกษตรลดลง ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์จะถูกทำลายด้วยระบบนิเวศน์ที่เปลี่ยนไป ผลกระทบจากภาวะโลกร้อนที่เกิดขึ้นเป็นการเกิดกับระบบต่างๆ โดยรวมของโลก เช่น ระบบนิเวศน์ ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (อากาศร้อน) จะสรุปได้ว่ามี 14 ประการ ***(1) สนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด*** ด้วยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม ถือเป็นพลังงานหมุนเวียนที่เป็นพลังงานสะอาดที่ดีที่สุด เพราะกระบวนการผลิตไม่มีขั้นตอนในการปล่อยคาร์บอน ***(2) ลดการบริโภคเนื้อสัตว์*** ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยการกินเนื้อสัตว์น้อยลง เลือกอาหารในท้องถิ่นและมาจากธรรมชาติ และซื้ออาหารที่มีบรรจุภัณฑ์น้อย ***(3) เลือกรถที่ประหยัดน้ำมัน หรือ ไม่ใช้น้ำมัน*** เลือกใช้รถที่ประหยัดน้ำมัน หรือการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ จักรยาน หรือเดินเท้าหากเป็นระยะทางที่ไม่ไกลมากนัก เป็นทางเลือกที่ช่วยลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เข้าสู่ชั้นบรรยากาศ ***(4) ประหยัดการใช้น้ำ*** การประหยัดน้ำเป็นอีกวิธีหนึ่งในการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากน้ำสะอาดที่ส่งจ่ายไปตามบ้านเรือนต่างๆ นั้นต้องผ่านการผลิตและได้รับการบำบัด ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวใช้พลังงานจำนวนมาก ***(5) ใช้ซ้ำ ลดการซื้อของใหม่*** วัตถุทั้งหมดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ล้วนมีต้นทุนที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม ต้นทุนอย่างหนึ่งคือคาร์บอนฟุตพรินต์ของสินค้า ซึ่งแสดงถึงพลังงานที่ใช้ในการผลิตวัสดุ การผลิตสินค้าและการขนส่ง พลังงานดังกล่าวอาจเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ***(6) รีไซเคิล*** การรีไซเคิลสามารถช่วยหยุดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเนื่องจาก วัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ มักใช้พลังงานน้อยกว่าและทำให้เกิดมลพิษน้อยกว่าการใช้วัตถุดิบใหม่ ***(7) อุปกรณ์ควบคุมอุณหภูมิอัจฉริยะ*** ติดตั้งตัวควบคุมอุณหภูมิอัจฉริยะ เทอร์โมสตัทอัจฉริยะ ปรับอุณหภูมิเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ***(8) ใช้หลอดไฟประหยัดพลังงาน*** การเปลี่ยนหลอดไฟสามารถส่งผลกระทบได้ เนื่องจากหลอดไฟ LED หรือ CFL เท่ากับการลดปริมาณการใช้รถยนต์บนถนน 1 ล้านคัน ***(9) ฉลากประหยัดพลังงาน*** เลือกใช้สินค้าในหมวดหมู่ที่สามารถช่วยประหยัดพลังงานได้ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น ***(10) การตรวจสอบพลังงาน*** เช่น ค้นหาการรั่วไหลของอากาศ พิจารณาการระบายอากาศ ตรวจสอบฉนวน ตรวจสอบอุปกรณ์ทำความร้อนและความเย็น ตรวจสอบระบบแสงสว่าง ตลอดจนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เป็นต้น ***(11) การประหยัดค่าพลังงาน*** เช่น การแก้ไขปิดรอยที่ทำให้เกิดการรั่วไหลของอากาศ การเปลี่ยนฉนวน การเลือกใช้ฉนวน การซ่อมแซมแก้ไขอุดรูรั่วซีลแอร์ ทำให้เครื่องปรับอากาศหรือแอร์ทำงานน้อยลง การตรวจสอบระบบแสงสว่าง เพื่อเปลี่ยนหลอดไส้ประหยัดพลังงานด้วยหลอดคอมแพคฟลูออเรสเซนต์ (CFL) หรือไดโอดเปล่งแสง (LED) และการเปลี่ยนแก้ไขท่อน้ำในจุดที่ชำรุดเสียหาย เป็นต้น ***(12) ทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ เศษอาหาร*** จากข้อมูลของ EPA มลพิษมีเทนประมาณ 18 เปอร์เซ็นต์มาจากเศษอาหารที่ฝังกลบ แต่หากนำเศษอาหารและของเหลือที่เป็นขยะอินทรีย์มาทำเป็นปุ๋ยหมัก จะช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ***(13) ปลูกต้นไม้*** เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยดูดซับคาร์บอนออกจากอากาศ และช่วยรักษาสภาพอากาศให้คงที่ ***(14) กระจายข่าว รณรงค์ ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับการลดโลกร้อน*** ประชาสัมพันธ์ ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน และลดโลกร้อน เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยประหยัดพลังงานและลดโลกร้อน

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 14 ประการนี้ จากการวิดเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ว่า ***"การแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (อากาศร้อน) ต้องได้รับการแก้ไขและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงองค์กรต่างๆ จึงสามารถแก้ปัญหาได้อย่างชิ้นเชิง"*** โดยประเทศไทยได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการร่วมกับประชาคมโลกเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและได้พัฒนานโยบายและแผนระดับชาติเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยไทยได้เข้าเป็นรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ในปี พ.ศ.2554 และ พ.ศ.2559 ตามลำดับ เพื่อนำไปสู่การสร้างกลไกและเครื่องมือในการรับมือและแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีประสิทธิภาพ (กรรณิการ์ และคณะ, 2564)

ในกรณีของปัญหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (ปุ๋ยเคมี, สารเคมี) มีราคาแพง โดยในช่วงปี 2563-2564 ราคาปุ๋ยเคมีมีการปรับขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง จากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ (1) สภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร ทำให้มีความต้องการใช้ปุ๋ยมากขึ้น (2) ราคาผลผลิตทางการเกษตรในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้น (3) การกำหนดนโยบายความมั่นคงทางด้านอาหารของแต่ละประเทศ (4) นโยบายการชะลอการส่งออกปุ๋ยเคมีของประเทศจีน ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ ตั้งแต่กลางปี 2564 (5) วิกฤตราคาพลังงานน้ำมัน ส่งผลให้ราคาก๊าซธรรมชาติสูงขึ้น ซึ่งส่งผลต่อต้นทุนการผลิตปุ๋ยไนโตรเจน 6) วิกฤตการขนส่ง (Logistic) ระหว่างประเทศส่งผลให้ค่าขนส่งสินค้าทางเรืออยู่ในระดับราคาสูง และ (7) ความผันผวนของค่าเงินในตลาดโลก (สมาคมการค้าปุ๋ยและธุรกิจการเกษตรไทย, ม.ป.ป.) (8) ราคาปุ๋ยเคมีปรับสูงมากขึ้นหลังเกิดสงครามรัสเซีย-ยูเครน ในเดือนมีนาคม 2565 โดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุที่ปุ๋ยเคมีแพงเพราะได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งของสงครามรัสเซีย-ยูเครน โดยสำเหตุที่ราคาสูตรปุ๋ยสูงขึ้นมาจากก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยไนโตรเจนมีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาปุ๋ยไนโตรเจนสูงขึ้น และรัสเซียผู้ส่งออกปุ๋ยเคมีอันดับหนึ่งของโลกได้จำกัด การส่งออกปุ๋ยไนโตรเจน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2564 เพื่อควบคุมเงินเฟ้อ และป้องกันการขาดแคลนปุ๋ยในประเทศ จากนั้นเดือนมีนาคม 2565 หลังเกิดสงครามรัสเซีย-ยูเครน รัสเซียระงับการส่งออกปุ๋ย รวมทั้งจีนส่งออกปุ๋ยน้อยลง จึงส่งผลให้ราคาปุ๋ยทั่วโลกรวมทั้งไทยปรับตัวสูงขึ้น และยังทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารสูงเพิ่มขึ้น (เปิด 3 แผนแก้ปมปุ๋ยราคาแพง, 2565, น. 8) โดย เมื่อปลายปี 2564 ก่อนสงครามรัสเซีย-ยูเครน รัสเซียได้จำกัดโควตาการส่งออกปุ๋ย เพื่อให้ปุ๋ยเพียงพอใช้ในประเทศและไม่ให้เกษตรกรเดือดร้อนจากราคาปุ๋ยส่งผลให้ราคาปุ๋ยยูเรียในตลาดโลกปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ 60-70 และราคาปุ๋ยไดแอมโมเนียมฟอสเฟตเพิ่มขึ้นร้อยละ 20-25 และเมื่อต้นเดือนมีนาคม 2565 หลังสงครามเกิดขึ้น รัสเซียได้ห้ามส่งออกปุ๋ยไปตลาดโลก โดยเฉพาะการส่งออกไปยัง 48 ประเทศที่ถูกระบุไม่เป็นมิตรกับรัสเซีย ทำให้ราคาปุ๋ยทั่วโลกปรับขึ้นอีกทันที จากรัสเซียเป็นผู้ผลิตและส่งออกปุ๋ยอันดับต้น ๆ ของโลก ขณะเดียวกันยูเครนก็ห้ามส่งออกปุ๋ยเพื่อเก็บไว้ทำการเกษตรในประเทศ ที่ฤดูการเพาะปลูกของยูเครนจะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมของทุกปี ส่วนจีนก็ส่งออกปุ๋ยลดลงเพื่อเก็บไว้ใช้ในประเทศ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ปุ๋ยในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น โดยในเดือนเมษายน 2565 ราคาปุ๋ยยูเรีย และราคาปุ๋ยไดแอมโมเนียมฟอสเฟต เพิ่มจาก 400 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน และ 500 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เพิ่มเป็น 1,200 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน และ 1,300 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ตามลำดับหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 160-200 (รัสเซียดันปุ๋ยโลกพุ่ง 200% เกษตรกรวักเพิ่มแสนล้าน ข้าว-อ้อย-ยางกระอัก, 2565, น.11)

โดยสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าได้เสนอการแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีแพง ดังนี้ (เปิด 3 แผน แก้ปมปุ๋ยรำคำแพง, 2565, น. 8)

(1) ระยะสั้น ควรส่งเสริมกำรใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ ในสัดส่วนที่เหมาะสม และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนให้มากขึ้น และควรกระจายแหล่งนำเข้า โดยอาจนำเข้าจากอาเซียนมากขึ้น และหาแหล่งนำเข้าแม่ปุ๋ยแหล่งใหม่เพิ่มเติม เช่น ตุรกี (แม่ปุ๋ยไนโตรเจน) และบราซิล (แม่ปุ๋ยโปแตสเซียม)

(2) ระยะกลาง ควรส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในประเทศให้มากขึ้น และใช้วัสดุอินทรีย์เหลือทิ้งจากวัตถุดิบการเกษตรมาทำปุ๋ย

(3) ระยะยาว ควรส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมายการผลิตและการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งเสริมตลาดสินค้าอินทรีย์ สร้างความโปร่งใสด้านข้อมูลให้ตลาดปุ๋ยภายในประเทศเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการใช้กับปริมาณปุ๋ยภายในประเทศ โดยอาจมีการแจ้งเตือนสต๊อกล่วงหน้า เพื่อให้แน่ใจว่าไม่เกิดกำรกักตุนหรือปรับเพิ่มราคา ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาปุ๋ยเคมีแพง ด้วยแนวทางส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย ปุ๋ยสั่งตัด ปุ๋ยรายแปลง ปุ๋ยเฉพาะพื้นที่ เพราะเป็นแนวทางแก้ปัญหาปุ๋ยเคมีแพงในระยะยาวอย่างยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ปัญหาเรื่องปัญหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาแพงสรุปได้ 1 ประการ ***(1) เกษตรกรต้องการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารมีในการทำการเกษตร*** เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า ***"กรมพัฒนาที่ดินได้มีการสนับสนุน องค์ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากผลิตภัณฑ์ พด.1-14 และการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ปุ๋ยรายแปลง รวมถึงปุ๋ยสั่งตัด ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้ปุ๋ยได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น และสามารถลดต้นทุนด้านการผลิตลง ก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน ตลอดจนให้กำไรสูงสุด"***

การแก้ไขปัญหาปัญหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาแพง ในระยะสั้นดังนี้ เตรียมการช่วยเหลือเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรจากปัญหาราคาปุ๋ยเคมีที่ปรับตัวสูงขึ้นอาทิ โครงการพัฒนาธุรกิจบริการดินและปุ๋ยเพื่อชุมชน (One Stop Service) ระยะที่ 2 มีศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน แจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการ จำนวน 299 ศูนย์ พื้นที่ 58 จังหวัด เกษตรกร 52,170 ราย พื้นที่ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 250,398 ไร่

การชดเชยราคาปุ๋ยให้แก่เกษตรกร โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ ประสานงานร่วมกับกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ โครงการสินเชื่อธุรกิจชุมชนสร้างไทยของ ธ.ก.ส.อัตราดอกเบี้ย 0.01% เพื่อเสริมสภาพคล่องให้สถาบันเกษตรกร องค์กรเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ยบริการสมาชิก ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินโครงการฯ 1 ธันวาคม 2562 ถึง 30 พฤศจิกายน 2568

กลไกตามบทบาทภารกิจของหน่วยงาน โดยเน้นขับเคลื่อน 4 ด้านคือ (1) การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสูง "4 ถูก ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา ถูกวิธี" (2) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช/ การใช้ปุ๋ยแบบผสมผสานแก่เกษตรกร (ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยชีวภาพ)/ปรับปรุงดินให้ pH เหมาะสม (3) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงปุ๋ยและจัดหาปุ๋ยเคมีที่มีคุณภาพใช้ในชุมชนอย่างพอเพียงและทั่วถึง (4) พัฒนาและสนับสนุนงานวิจัยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินให้ครอบคลุมทุกชนิด พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และการเจรจาขอซื้อปุ๋ยไนโตรเจนราคาพิเศษจากมาเลเซีย (หุ้นส่วนอุตสาหกรรมตามข้อตกลง Basic Agreement on ASEAN Industrial Complementation)ซึ่งเป็นความตกลงพื้นฐานว่าด้วยการแบ่งผลิตอุตสาหกรรมอาเซียน

มาตรการการแก้ปัญหาระยะกลาง (ระยะเวลา 3 – 5 ปี) ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตปุ๋ยภายในประเทศทั้งในส่วนของโปแตช และแอมโมเนียมซัลเฟต ซึ่งประเทศไทยมีแหล่งสินแร่โปแตช ที่สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตแม่ปุ๋ยได้ เช่น จังหวัดชัยภูมิอุดรธานี นครราชสีมา เป็นต้น และการเจรจาแลกเปลี่ยนแม่ปุ๋ยกับประเทศมาเลเซีย และอื่น ๆ โดยนำ Basic Agreement on ASEAN Industrial Complementation หรือข้อตกลงอาเซียนหรือข้อตกลงทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ในการเจรจามาตรการการแก้ปัญหาระยะยาว ประกอบด้วยการจัดตั้ง

กองทุนรักษาเสถียรภาพราคาปุ๋ย เมื่อมีความพร้อมในการผลิตแม่ปุ๋ยโปแตสเซียมแล้ว (หากจำเป็น) เจรจาการกำหนดราคาแม่ปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม ร่วมกับ ประเทศมาเลเซียและจีน เพื่อให้เกิดเสถียรภาพของแม่ปุ๋ย ทั้งปริมาณและราคา

นอกจากนี้ กรมปศุสัตว์ ยังได้ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์นำเอาปุ๋ยคอกมาใช้ในภาคการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ทั้งในนาข้าว พืชสวน พืชไร่ ในการบำรุงดิน การรองพื้นในหลุมปลูก ซึ่งปุ๋ยจากมูลสัตว์ สามารถนำมาใช้ในการผลิตพืชในครัวเรือน เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และลดต้นทุนการผลิตได้ และจากข้อมูลพบว่า ภาพรวมของปริมาณมูลสัตว์แห้งจากฟาร์มปศุสัตว์ชนิดต่างๆ ที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ มีปริมาณรวมปีละกว่า 27 ล้านตัน

โดยปัจจุบัน เกษตรกรได้มีการนำเอามูลสัตว์ไปผลิตเป็นปุ๋ยคอก ทั้งในรูปแบบผง อัดเม็ด และแบบน้ำ เพื่อนำไปใช้เอง และจำหน่ายให้เกษตรกรทั่วไป ในภาคการเกษตร และเชิงพาณิชย์ ช่วยให้สามารถทดแทนปุ๋ยเคมีที่ราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ในการใช้ปุ๋ยคอกควรต้องได้รับการแนะนำ วิธีการบริหารจัดการ วิธีการใช้ที่ถูกต้อง เหมาะสมกับพืชแต่ละประเภท จากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านพืชและปุ๋ยโดยตรง

ขณะที่กรมพัฒนาที่ดิน ได้กำหนดแผนการขับเคลื่อนการจัดการปุ๋ยอินทรีย์เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี พร้อมร่วมกับหมอดินอาสาถ่ายทอดความรู้ การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้กับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ ประกอบด้วยแนวทาง ต่างๆ อาทิ การพัฒนาคุณภาพดินตามคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินรายแปลง โดยมีการเก็บตัวอย่างดิน นำมาตรวจวิเคราะห์สมบัติทางเคมี ประเมินผลให้คำแนะนำเกษตรกรในการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร สนับสนุนแจกผลิตภัณฑ์สารเร่งจุลินทรีย์ พด.ให้เกษตรกรได้นำไปผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง และต่อยอดขยายผลการเพาะปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ โดยมีกองเทคโนโลยีชีวภาพทางดินทำการผลิตผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ พด. ชนิดต่างๆ พัฒนาและส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ ได้แก่ ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ และปุ๋ยพืชสด, ส่งเสริมการไถกลบตอซังใช้น้ำหมักชีวภาพและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรตอซังพืช, ป้องกันปัญหาหมอกควันและลดสภาวะโลกร้อน รวมทั้งผลักดันการตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด การหมุนเวียนนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาผลิตเป็นปุ๋ยหมักให้เกิดประโยชน์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 293 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**44,725**
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	26,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	975
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	17,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเป็นกรด	750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**13,000**
	2.1 การปรังปรุงคุณภาพน้ำด้วยการใช้สารอินทรีย์	13,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**6,000**
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	6,000
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 6,966 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**133,000**
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	130,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเป็นกรด	1,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**136,500**
	2.1 การปรังปรุงคุณภาพน้ำด้วยการใช้สารอินทรีย์	136,500
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**48,000**
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	48,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 8 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**6,650**
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	6,500
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	150
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**6,500**
	2.1 การปรังปรุงคุณภาพน้ำด้วยการใช้สารอินทรีย์	6,500
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**6,000**
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	6,000
4. เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 816 ไร่	**1. การบริหารจัดการน้ำ**	**39,000**
	1.1 การปรังปรุงคุณภาพน้ำด้วยการใช้สารอินทรีย์	39,000
รวมเขตเกษตรกรรม	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**184,375**
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**195,000**
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**60,000**
	รวมแผนงาน/โครงการ	**439,375**

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม **1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 293 ไร่** **1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 6,966 ไร่** **1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 8 ไร่** **1.4 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 1,502 ไร่**	**การแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาแพง** 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการพัฒนาการเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 3) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดิน) 4) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 5) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดิน) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) **ราคาผลผลิตตกต่ำ** 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมเครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 816 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์แปลงใหญ่) 4) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 5) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 6) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 7) โครงการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและระบบนิเวศในแหล่งน้ำ (กรมประมง)
2.พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 116 ไร่	**การแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสีย** 1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลเกษตรพัฒนา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร แผน 5 ปี (พ.ศ.2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	1 ปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	32,500	32,500	32,500	32,500	32,500	162,500	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	35	35	35	35	35	175	525	525	525	525	525	2,625	พด.
เขตทำนา	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเป็นกรด	ไร่	30	30	30	30	30	150	450	450	450	450	450	2,250	พด.
	2.การบริหารจัดการน้ำ														
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	2.1 การปรังปรุงคุณภาพน้ำด้วยการใช้สารอินทรีย์	ลิตร	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	39,000	39,000	39,000	39,000	39,000	195,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตทำนา/เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	12,000	12,000	12,000	12,000	12,000	60,000	พด.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ														**439,375**	

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

เทศบาลตำบลเกษตรพัฒนา. 2566. **แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566-2570 เทศบาลตำบลเกษตรพัฒนา**. แหล่งที่มา http://www.kaset-pt.go.th/site/attachments/article/838/. 20 กรกฎาคม 2566.

บทที่ 2

กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565.** แหล่งที่มา :https://ebmn.cdd.go.th/. 1 มิถุนายน 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566).** แหล่งที่มา : http://mvos2.gistda.or.th/. 15 พฤษภาคม 2566

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565).** แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1 พฤษภาคม 2566.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565.** แหล่งที่มา: http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php, 26 พฤษภาคม 2566.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บทที่ 5

บัณฑิต ตันศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.

บทที่ 6

กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่การใช้ที่ดิน (ไฟล์ข้อมูล).** สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10, ราชบุรี.

บทที่ 7

Green network. 2566. **14 วิธีเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ช่วยลดโลกร้อน**. แหล่งที่มา https://www.greennetworkthailand.com. 25 สิงหาคม 2566.

ศุภลักษณ์ กลับน่วม. 2561. **การลดความเสี่ยงจากการระบาดของศัตรูพืช**. แหล่งที่ม khttp://www.ppsf.doae.go.th. 25สิงหาคม 2566.

สยามรัฐ. 2556. **กรมข้าว ส่งเสริมผลิต "เมล็ดพันธุ์ดี" เน้นคุณภาพได้มาตรฐาน สร้างรายได้มั่นคงสู่เกษตรกร**. แหล่งที่มา https://siamrath.co.th/n/358696. 25 สิงหาคม 2566.